

KRAJOWA IZBA GOSPODARCZA

POLSKIE CENTRUM
BADAŃ I CERTYFIKACJI S.A.

System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym - SPZK

WYMAGANIA

Konsultacja:

Własność Krajowej Izby Gospodarczej ul. Trębacka 4, Warszawa i Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. ul. Kłobucka 23A, Warszawa. Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część niniejszego dokumentu nie może być wykorzystywana, naśladowana i kopiowana w żadnej formie i jakąkolwiek techniką (włączając wykonanie fotokopii lub przechowywanie jej na nośniku elektronicznym) bez uzyskania pisemnego zezwolenia właścicieli. Dokument nie może być ponadto wykorzystywany przez osoby trzecie do usług certyfikacyjnych. Prowadzenie powyższych działań bez odpowiedniego upoważnienia skutkuje odpowiedzialnością cywilno-prawną.

WYDANIE TRZECIE
Warszawa, kwiecień 2014

SPIS TREŚCI

Rozdział	Temat	Strona
1	2	3
1.	Postanowienia ogólne	4
2.	Niektóre terminy i pojęcia	5
3.	Podstawowe wymagania prawne	5
4.	System przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym	6
4.1	Wymagania ogólne - WD 01	6
4.2	Wymagania dotyczące dokumentacji	6
4.2.1	Postanowienia ogólne - WD 02	7
4.2.2	Księga jakości - WD 03	7
4.2.3	Nadzór nad dokumentami - WD 04	7
4.2.4	Nadzór nad zapisami	7
5.	Odpowiedzialność kierownictwa	7
5.1	Zaangażowanie kierownictwa - WD 05	7
5.2.	Orientacja na klienta	8
5.3	Polityka jakości - WD 06	8
5.4	Planowanie	9
5.4.1	Cele dotyczące jakości - W 07	9
5.4.2	Planowanie systemu zarządzania jakością	9
5.5	Odpowiedzialność, uprawnienia i komunikacja	9
5.5.1	Odpowiedzialność i uprawnienia	9
5.5.2	Przedstawiciel kierownictwa - WD 08; WD 09	9
5.5.3	Komunikacja wewnętrzna	9
5.6	Przegląd zarządzania	9
5.6.1	Postanowienia ogólne	9
5.6.2	Dane wejściowe do przeglądu - WD 10	10
5.6.3	Dane wyjściowe z przeglądu - WD 11	10
6.	Zarządzanie zasobami	10
6.1	Zapewnienie zasobów - WD 12	10
6.2	Zasoby ludzkie	10
6.2.1	Postanowienia ogólne - WD 13	10
6.2.2	Kompetencje, świadomość i szkolenie - WD 14	11
6.3	Infrastruktura	11
6.4	Środowisko pracy	11
7.	Realizacja wyrobu	11
7.1	Planowanie realizacji wyrobu - WD 15	11
7.2	Procesy związane z klientem	11
7.2.1	Określenie wymagań dotyczących wyrobu	11
7.2.2	Przegląd wymagań dotyczących wyrobu	12
7.2.3	Komunikowanie się z klientami - WD 16	12
7.3	Projektowanie i rozwój	12
7.3.1	Planowanie projektowania i rozwoju	12
7.3.2	Dane wejściowe do projektowania i rozwoju	12
7.3.3	Dane wyjściowe z projektowania i rozwoju	12
7.3.4	Przegląd projektowania i rozwoju	12
7.3.5	Weryfikacja projektowania i rozwój	12
7.3.6	Walidacja projektowania i rozwoju	12
7.3.7	Nadzorowanie zmian w projektowaniu i rozwoju	12
7.4	Zakupy	12
7.4.1	Proces zakupu - WD 17	12
7.4.2	Informacje dotyczące zakupów	13

1	2	3
7.4.3	Weryfikacja zakupionego wyrobu	13
7.5	Produkcja i dostarczanie usługi	13
7.5.1	Nadzorowanie produkcji i dostarczania usługi	13
7.5.2	Walidacja procesów produkcji i dostarczania usługi - WD 18	13
7.5.3	Identyfikacja i identyfikowalność - WD 19	13
7.5.4	Własność klienta	14
7.5.5	Zabezpieczanie wyrobu - WD 20	14
7.6	Nadzorowanie wyposażenia do monitorowania i pomiarów	14
8.	Pomiary, analiza i doskonalenie	14
8.1	Postanowienia ogólne	14
8.2	Monitorowanie i pomiary	14
8.2.1	Zadowolenie klienta - WD21	14
8.2.2	Audyty wewnętrzne - WD 22	14
8.2.3	Monitorowanie i pomiary procesów - WD 23	15
8.2.4	Monitorowanie i pomiary wyrobu - WD 24	15
8.3	Nadzór nad wyrobem niezgodnym - WD 25	15
8.4	Analiza danych - WD 26	15
8.5	Doskonalenie	16
8.5.1	Ciągłe doskonalenie	16
8.5.2	Działania korygujące - WD 27	16
8.5.3	Działania zapobiegawcze - WD 28	16

1. Postanowienia ogólne

Przedstawione poniżej wymagania **Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym. Wydanie 3 SPZK:2014**, stanowią podstawę do wdrożenia rozwiązań, które powinny zwiększyć zaufanie do funkcjonowania organizacji w zakresie rzetelności i bezstronności podejmowanych przez nie decyzji, zarówno w odniesieniu do ich klientów, jak i do decyzji dotyczących sposobu wykorzystywania środków oddanych do dyspozycji tych organizacji.

Wymagania te są uzupełniające w stosunku do wymagań ujętych w normie PN-EN ISO 9001:2009 - Systemy zarządzania jakością - Wymagania. Oznacza to, że system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym działa łącznie z systemem zarządzania jakością, jako zintegrowany system zarządzania. W przypadku, gdy organizacja posiada już certyfikowany system zarządzania jakością wg normy ISO 9001, wdrożenie i certyfikowanie systemu sprowadza się do udokumentowania spełnienia dodatkowych wymagań. Gdy organizacja nie posiada wdrożonego systemu zarządzania jakością, wówczas wdrożenie i certyfikacja systemu odbywa się łącznie z systemem zarządzania jakością PN-EN ISO 9001:2009.

Spełnienie wymagań systemu i potwierdzenie ich spełnienia przez niezależną, trzecią stronę w procesie certyfikacji, nie powinno być traktowane jako potwierdzenie uczciwości i rzetelności danej organizacji, ale jako potwierdzenie jej zadeklarowanej woli takiego działania i konsekwencji w zakresie wdrażania takiej polityki. Wyrazem tej konsekwencji powinno być stworzenie rozwiązań eliminujących, lub w znacznym stopniu ograniczających możliwość wystąpienia zagrożeń związanych z korupcją, a w dalszej kolejności wdrożenie, utrzymywanie i ciągłe doskonalenie tych rozwiązań, zgodnie z wymaganiami zawartymi w systemie.

Wdrożenie Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym znakomicie wpisuje się w cel 2 strategii „Sprawne Państwo 2020” przyjętej Uchwałą Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r. Zdefiniowany 2 cel tej strategii odnosi się do zwiększenia sprawności instytucjonalnej państwa, a kierunki interwencji obejmują m.in.: doskonalenie standardów zarządzania, transparentność podejmowanych decyzji ze szczególnym zwróceniem uwagi na zapobieganie zjawiskom korupcyjnym czy też kreowanie organizacyjnej „kultury prawości i uczciwości”.

Dowód wdrożenia systemu to spełnienie przedstawionych poniżej wymagań składających się z dwóch części. Pierwszą z nich stanowią wymagania zawarte w normie PN-EN ISO 9001:2009 - „Systemy zarządzania jakością - Wymagania”, drugą jest zestaw 28 wymagań dodatkowych (WD 01 - WD 28), odnoszących się w sposób bardziej szczegółowy do tych wymagań normy PN-EN ISO 9001:2009, które mają istotne znaczenie dla skutecznego wdrożenia systemu. Przez wdrożenie należy, zatem rozumieć spełnienie wszystkich wymagań, zarówno opisanych normą PN-EN ISO 9001:2009, jak i przywołanych w niniejszych wymaganiach. Ponieważ wystąpienie jakiegokolwiek przejawu korupcji - lub ujmując szerzej naruszenia przyjętych powszechnie norm prawnych i moralnych - warunkuje postawa człowieka, we wdrażanym systemie szczególny nacisk powinien być położony na kształtowanie świadomości pracowników na wszystkich poziomach zarządzania organizacją. Temu celowi powinny być podporządkowane wszelkie działania i procedury przyjęte w systemie (szkolenie, motywacja, komunikacja wewnętrzna, klimat, przywództwo itp.).

2. Niektóre terminy i pojęcia

W niniejszych wymaganiach stosuje się terminy i definicje podane w normie PN-EN ISO 9000:2009 - „Systemy zarządzania jakością - Podstawy i terminologia”, a ponadto:

- **System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym** - Część systemu zarządzania ukierunkowana na zapewnienie zaufania, że organizacja wdrożyła rozwiązania eliminujące lub w znacznym stopniu ograniczające możliwość występowania zjawisk korupcyjnych.
- **Korupcja** - Działanie lub zaniechanie działania, jak również obietnica takiego postępowania, w celu uzyskania nienależnej korzyści przekazanej, obiecanej lub domniemanej, zarówno materialnej jak i niematerialnej, w sposób bezpośredni lub pośredni. Pojęcie korupcji obejmuje wszystkich uczestników rzeczywistej lub potencjalnej wymiany.
- **Polityka antykorupcyjna** - Ogół zamierzeń i kierunków działania organizacji, dotyczących eliminacji zagrożeń związanych z korupcją, formalnie wyrażone przez najwyższe kierownictwo.
- **Antykorupcja** - Zbiór działań podejmowanych w celu wyeliminowania lub zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia korupcji.
- **Ocena ryzyka** - Całościowy proces identyfikacji ryzyka, analizy ryzyka oraz ewaluacji ryzyka¹.

UWAGA: *Organizacja wdrażająca system, niezależnie od powszechnie przyjętych w tym zakresie terminów, definicji i pojęć, może - jeśli uzna to za korzystne dla przejrzystości systemu - zdefiniować pojęcia związane z korupcją w odniesieniu do specyfiki swojego działania.*

3. Podstawowe wymagania prawne

Organizacja wdrażająca system powinna nie tylko spełnić wymagania zawarte w niniejszych kryteriach, ale także przeanalizować i uwzględnić w nim podstawowe regulacje prawne związane ze specyfiką swojej działalności oraz regulacje o charakterze powszechnym, pod kątem możliwości wystąpienia działań korupcyjnych wynikających z nieprzestrzegania tych regulacji lub z ich nieprecyzyjności i niejasności.

¹ Definicja wg PKN-ISO Guide 73:2012.

4. System przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym²

UWAGA: Poniżej podana numeracja rozdziałów została zachowana wg normy PN-EN ISO 9001:2009

4.1 Wymagania ogólne

Stosuje się wymagania normy PN-EN ISO 9001:2009, a ponad to:

WD 01

- 1) Organizacja powinna określić w formie udokumentowanej:
 - a) wymagania i metodykę oceny ryzyka w odniesieniu do możliwości wystąpień zagrożeń korupcyjnych;
 - b) zasady dotyczące ustanowienia właściciela ryzyka;
 - c) kryteria dotyczące kompetencji dla osób przeprowadzających ocenę ryzyka;
- 2) Wymagania, o których mowa w punkcie 1, powinny zapewnić, porównywalne, powtarzalne i obiektywne rezultaty oceny ryzyka. Należy zapewnić, by ocena była weryfikowana przez osoby niezaangażowane w ocenę ryzyka. Wymagania i metody powinny przewidywać ocenę następstw i prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożeń (zdarzeń) korupcyjnych.
- 3) Organizacja powinna przeprowadzić ocenę ryzyka procesów w odniesieniu do zdarzeń korupcyjnych. Organizacja powinna określić poziom akceptowalnego ryzyka oraz podjąć decyzję dotyczącą postępowania z ryzykiem.
- 4) W stosunku do procesów, w których występują ryzyka przekraczające akceptowalny poziom, należy w pierwszej kolejności rozważyć podjęcie działań modyfikujących ryzyko, w tym wdrożenia odpowiednich środków kontroli.
- 5) W przypadku akceptacji przez najwyższe kierownictwo ryzyka przekraczającego akceptowalny poziom, powinno ono taką decyzję uzasadnić i udokumentować.
- 6) Nie rzadziej niż raz do roku, należy przeprowadzać ponowną ocenę ryzyka w kontekście możliwości wystąpienia zdarzeń korupcyjnych. Ponowna ocena tego ryzyka powinna być również przeprowadzona każdorazowo w przypadku zmaterializowania się ryzyka lub w przypadku zaistnienia istotnych zmian w środowisku wewnętrznym lub zewnętrznym pozostających w związku ze zidentyfikowanymi ryzykami.
- 7) W przypadku procesów, w stosunku do których oceniono, że ryzyko jest istotne, należy zastosować wymagania dodatkowe zawarte w niniejszym dokumencie.
- 8) Należy utrzymywać zapisy z oceny ryzyka, decyzji dotyczących akceptacji ryzyka i postępowania z ryzykiem.

² W przypadku organizacji publicznych warunkiem deklarowania lub zewnętrznego potwierdzenia, że system przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym jest zgodny z poniższymi wymaganiami, jest prawidłowe stosowanie przez organizację odpowiednich wymagań prawnych określających środki kontrolne przeciwdziałające korupcji, w szczególności dotyczące: składania i analizy oświadczeń o stanie majątkowym, ograniczenia w podejmowaniu dodatkowych czynności zarobkowych, udostępniania informacji publicznej, stosowania wyłączeń pracownika, w tym z postępowań administracyjnych, podatkowych i udzielania zamówienia publicznego, transparentnego zatrudnienia i rekrutacji, monitorowania działalności lobbingowej.

4.2 Wymagania dotyczące dokumentacji

4.2.1 Postanowienia ogólne

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 02

Dokumentacja systemu powinna zawierać:

- 1) Wykaz aktów prawnych, charakterystycznych dla specyfiki działania organizacji, które z racji przedmiotu regulacji mogą powodować zagrożenia wystąpienia działań korupcyjnych. Jeżeli wykaz, znajduje się w kilku różnych dokumentach, wtedy akty prawne, charakterystyczne dla specyfiki działania organizacji, regulujące obszary, w których mogą występować zdarzenia korupcyjne, powinny być oznaczone.
- 2) Udokumentowaną deklarację polityki antykorupcyjnej i wynikające z niej cele.
- 3) Udokumentowane procedury określone w wymaganiach dodatkowych.
- 4) Wymagania i metodykę oceny ryzyka.
- 5) Księgę jakości.
- 6) Zapisy określone w wymaganiach SPZK.
- 7) Dokumenty, łącznie z zapisami, określone przez organizację, jako niezbędne do zapewnienia skutecznego planowania, stosowania, nadzorowania i doskonalenia systemu.

4.2.2 Księga jakości

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 03

Księga jakości powinna zawierać opis systemu wraz z przywołaniem podstawowych dokumentów tego systemu.

4.2.3 Nadzór nad dokumentami

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 04

Procedura nadzoru nad dokumentami powinna uwzględniać aktualizację wykazu podstawowych aktów prawnych, charakterystycznych dla specyfiki działania organizacji, regulujących obszary, w których mogą występować zagrożenia korupcyjne.

4.2.4 Nadzór nad zapisami

Stosuje się wymagania ISO.

5. Odpowiedzialność kierownictwa

5.1 Zaangażowanie kierownictwa

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 05

Najwyższe kierownictwo powinno:

- 1) Przechodzić z roli kierownika do roli przywódcy wydobywającego z ludzi to, co jest w nich najlepsze, umiejętnie rozwiązującego konflikty.

- 2) Uświadamiać pracownikom, na wszystkich poziomach zarządzania organizacją, jak ważne dla organizacji, a zwłaszcza jej wizerunku, jest eliminowanie wszelkiego rodzaju źródeł i przyczyn powstawania potencjalnych zagrożeń korupcyjnych.
- 3) Tworzyć w organizacji odpowiedni klimat i kulturę sprzyjające wdrożeniu, utrzymywaniu i doskonaleniu systemu, między innymi poprzez³:
 - a) kształtowanie świadomości w zakresie społecznej odpowiedzialności oraz i promowanie postaw etycznych;
 - b) wprowadzanie zasad zarządzania, sprzyjających dowartościowywaniu pracowników i ich utożsamianiu się z organizacją;
 - c) budowanie świadomości w zakresie rozumienia, czym jest korupcja, a w szczególności jej różne formy oraz jakie skutki wywołuje zarówno dla organizacji, jak i w ujęciu społecznym i globalnym;
 - d) zapewnienia komunikacji wewnętrznej w zakresie działania systemu, jak również informacji na temat zdarzeń korupcyjnych, które mogą występować w organizacji i otoczeniu;
- 4) Podejmować niezbędne działania w zakresie zapewnienia odpowiedniej kompetencji pracowników w zakresie zagrożeń korupcyjnych.
- 5) Ustanowić udokumentowane procedury współpracy z otoczeniem (społeczność lokalna, samorząd terytorialny, partnerzy i dostawcy itp.).
- 6) Akceptację, wsparcie i ochronę, ze strony kierownictwa, dla osób, które przekazują organizacji informacje o podejrzeniu lub wystąpieniu zdarzenia korupcyjnego:

5.2. Orientacja na klienta

Stosuje się wymagania ISO.

5.3 Polityka jakości

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 06

Najwyższe kierownictwo powinno zapewnić, że polityka antykorupcyjna⁴:

- a) zawiera zobowiązanie do przestrzegania etyki zasad lub dobrych praktyk zawodowych oraz mających zastosowanie przepisów prawa;
- b) uwzględnia strategię działania państwa w tym obszarze;
- c) określa konsekwencje albo odwołuje się do dokumentów określających konsekwencje, jakie będą wyciągane wobec pracownika za naruszenia zasad, polityki lub procedur antykorupcyjnych;
- d) jest zakomunikowana i rozumiana w organizacji;
- e) jest przeglądana pod kątem jej ciągłej przydatności.

³ Dobrymi praktykami są: ustanowienie Pełnomocnika ds. antykorupcyjnych; doradcy etycznego; kodeksu/zasad etyki lub praktyki zawodowej; prowadzenie „podstrony” poświęconej antykorupcji w Intranecie.

⁴ Aby opracować skuteczną politykę antykorupcyjną należy możliwie dokładnie rozeznaczyć przejawy korupcji w konkretnych dziedzinach związanych z działalnością organizacji (produkcja, usługi materialne i niematerialne itd..).

5.4 Planowanie

5.4.1 Cele dotyczące jakości

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 07

Cele dotyczące jakości powinny obejmować cele wynikające z ustanowionej w organizacji polityki antykorupcyjnej.

5.4.2 Planowanie systemu zarządzania jakością

Stosuje się wymagania ISO.

5.5 Odpowiedzialność, uprawnienia i komunikacja

5.5.1 Odpowiedzialność i uprawnienia

Stosuje się wymagania ISO.

5.5.2 Przedstawiciel kierownictwa

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 08

Najwyższe kierownictwo powinno wyznaczyć spośród siebie osobę, która niezależnie od innych obowiązków będzie ponosiła odpowiedzialność i miała stosowne uprawnienia do nadzorowania systemu w obszarze działań antykorupcyjnych. Osoba ta powinna ściśle współdziałać z przedstawicielem kierownictwa ds. systemu zarządzania jakością w celu zachowania spójności systemów⁵.

WD 09

Przedstawiciel kierownictwa ds. systemu powinien posiadać kompetencje w zakresie określonym w WD 14 oraz:

- a) terminologii i regulacji prawnych związanych ze zdarzeniami korupcyjnymi i przeciwdziałania im;
- b) rozwiązań systemowych, które nadzoruje.

5.5.3 Komunikacja wewnętrzna

Stosuje się wymagania ISO⁶

5.6 Przegląd zarządzania

5.6.1 Postanowienia ogólne

Stosuje się wymagania ISO.

⁵ Wynika to z potrzeby integracji systemu zarządzania jakością i systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym w jeden zintegrowany system zarządzania. (jeśli organizacja uzna za stosowne może być jeden przedstawiciel)

⁶ Biorąc pod uwagę wpływ komunikacji wewnętrznej na skuteczność działania systemu wskazane jest szczególne uwzględnienie zagadnień związanych z przeciwdziałaniem korupcji w ramach zapewnienia bieżącej informacji i komunikacji wewnętrznej.
Dobłą praktyką w tym obszarze może być stosowanie polityki informacyjnej w zakresie przeciwdziałania zdarzeniom korupcyjnym.

5.6.2 Dane wejściowe do przeglądu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 10

Dane wejściowe do przeglądu powinny zawierać informacje wynikające z:

- a) analizy działań antykorupcyjnych i zapobiegawczych podejmowanych w skali całego kraju, które mogą mieć zastosowanie do doskonalenia systemu w organizacji;
- b) przeglądu regulacji prawnych podjętych w okresie pomiędzy przeglądami, które mogą mieć wpływ na kształt systemu w organizacji;
- c) analizy obszarów, w których istnieje możliwość wystąpienia zjawisk korupcyjnych;
- d) sygnałów świadczących o występowaniu praktyk korupcyjnych w szczególności wynikających ze zgłoszeń (WD 16), zastrzeżeń (WD 21), skarg, audytów i kontroli.
- e) przeglądu i oceny realizacji regulacji prawnych mających zastosowanie do danej organizacji, określających środki kontrolne przeciwdziałające korupcji;
- f) przeglądu zbioru danych, o których mowa w WD 26.

5.6.3 Dane wyjściowe z przeglądu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 11

Dane wyjściowe z przeglądu powinny obejmować decyzje dotyczące:

- a) eliminacji występujących zdarzeń korupcyjnych oraz ich przyczyn (działania korygujące), jeżeli stwierdzono takie zdarzenia;
- b) działań zapobiegawczych, ukierunkowanych na eliminację przyczyn potencjalnych zagrożeń korupcyjnych oraz ewentualnego uzupełnienia informacji.

6. Zarządzanie zasobami

6.1 Zapewnienie zasobów

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 12

Organizacja powinna określić i zapewnić zasoby potrzebne do wdrożenia i utrzymywania systemu.

6.2 Zasoby ludzkie

6.2.1 Postanowienia ogólne

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 13

Personel uczestniczący w procesach, o których mowa w wymaganiu dodatkowym WD 01 punkt 7, powinien być kwalifikowany w sposób zapewniający rzetelny i uczciwy przebieg tych procesów. Kryteria, zasady i tryb postępowania podczas takiej kwalifikacji i późniejszego nadzoru powinny być określone w udokumentowanej procedurze.

6.2.2 Kompetencje, świadomość i szkolenie

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 14

1. Organizacja powinna zapewnić szkolenie lub podjąć inne działania w celu osiągnięcia niezbędnych kompetencji pracowników, w tym ich świadomości w zakresie:

- a) etyki i postaw etycznych;
- b) rozumienia czym jest korupcja i jakie są jej różne formy oraz jakie skutki wywołuje zarówno dla organizacji, jak i w ujęciu społecznym i globalnym;
- c) rozwiązań systemowych pozostających w związku z zakresem odpowiedzialności i uprawnień konkretnego pracowników.

2. Dodatkowe szkolenia zapewniające niezbędne kompetencje pracowników organizacji powinny być przeprowadzone dla:

- a) pracowników oceniających ryzyko korupcyjne ;
- b) przedstawiciela kierownictwa ds. systemu;
- c) auditorów wewnętrznych.

6.3 Infrastruktura

Stosuje się wymagania ISO.

6.4 Środowisko pracy

Stosuje się wymagania ISO.

7. Realizacja wyrobu

7.1 Planowanie realizacji wyrobu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 15

1. Podczas planowania realizacji wyrobu organizacja powinna wykorzystać wyniki analizy ryzyka, o której mowa w wymaganiu WD 01.
2. W przypadku, gdy produktem organizacji jest projekt aktu normatywnego lub akt normatywny wewnętrzny lub zewnętrzny, organizacja powinna przeprowadzić analizę i ocenę dotyczącą zdarzeń korupcyjnych, które mogą wystąpić w związku z wprowadzeniem tego aktu.
3. W przypadku stwierdzenia możliwości wystąpienia zdarzeń korupcyjnych, o których mowa w punkcie 2, organizacja powinna ocenić potrzeby i możliwości wprowadzenia zmian do produktu.
4. Ocena, o której mowa w punkcie 2, powinna być udokumentowana i przeprowadzana zgodnie z odpowiednią udokumentowaną procedurą.

7.2 Procesy związane z klientem

7.2.1 Określenie wymagań dotyczących wyrobu

Stosuje się wymagania ISO.

7.2.2 Przegląd wymagań dotyczących wyrobu

Stosuje się wymagania ISO.

7.2.3 Komunikowanie się z klientami

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 16

1. Organizacja powinna ustanowić udokumentowaną procedurę określającą zasady oraz tryb postępowania w przypadku wystąpienia działań korupcyjnych, w tym m.in. sposób powiadamiania o tym fakcie odpowiednich urzędów administracji państwowej oraz kompetentnych osób wewnątrz organizacji.
2. Udokumentowana procedura powinna określać zasady ochrony osób przekazujących informacje o podejrzeniu lub wystąpieniu zdarzeń korupcyjnych.

7.3 Projektowanie i rozwój

7.3.1 Planowanie projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.2 Dane wejściowe do projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.3 Dane wyjściowe z projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.4 Przegląd projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.5 Weryfikacja projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.6 Walidacja projektowania i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.3.7 Nadzorowanie zmian w projektowaniu i rozwoju

Stosuje się wymagania ISO.

7.4 Zakupy

7.4.1 Proces zakupu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 17

1. W celu zapewnienia eliminacji zdarzeń korupcyjnych w procesach zakupów, organizacja powinna ustanowić i utrzymywać udokumentowaną procedurę zawierającą ustalenia dotyczące:

- a) trybu postępowania podczas dokonywania zakupu;
- b) odpowiedzialności za decyzje podejmowane w procesie wyboru dostawców i ustalania ceny zakupu;
- c) eliminowania dostawców, którzy nie dają rękojmi prawidłowego i rzetelnego realizowania zamówienia;
- d) informowania o wyborze dostawcy co najmniej tych dostawców, którzy złożyli oferty.

2. W przypadku organizacji zobowiązanych do stosowania ustawy dotyczącej realizacji zamówień publicznych, przez dostawców niedających rękojmi prawidłowego i rzetelnego zrealizowania zamówienia rozumie się te podmioty, które podlegają wykluczeniu z postępowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami wymienionej ustawy.

3. Procedura, o której mowa w punkcie 1, powinna uwzględniać odpowiedniość i racjonalność działania związanego z oceną i eliminowaniem dostawców w odniesieniu do wartości i przedmiotu dokonywanego zakupu.

7.4.2 Informacje dotyczące zakupów

Stosuje się wymagania ISO.

7.4.3 Weryfikacja zakupionego wyrobu

Stosuje się wymagania ISO.

7.5 Produkcja i dostarczanie usługi

7.5.1 Nadzorowanie produkcji i dostarczania usługi

Stosuje się wymagania ISO.

7.5.2 Walidacja procesów produkcji i dostarczania usługi

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 18

Organizacja powinna przeprowadzać walidację każdego procesu, w którym zastosowanie środków kontrolnych nie ogranicza ryzyka wystąpienia zdarzeń korupcyjnych do poziomu akceptowalnego.

Taka walidacja powinna obejmować:

- a) zasady i tryb postępowania w tych procesach;
- b) kwalifikowanie personelu uczestniczącego w tych procesach;
- c) wymagania dotyczące zapisów (patrz 4.2.4).

7.5.3 Identyfikacja i identyfikowalność

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 19

Organizacja, jeżeli to jest możliwe, powinna zapewnić identyfikowalność w ramach wszystkich elementów procesów, dla których zidentyfikowano istotne ryzyko działań o charakterze

korupcyjnym, w celu umożliwienia ich późniejszego odtworzenia, poprzez jednoznaczną identyfikację związanych z danym elementem procesu osób, dokumentów i zapisów⁷.

7.5.4 Własność klienta

Stosuje się wymagania ISO⁸.

7.5.5 Zabezpieczanie wyrobu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 20

W odniesieniu do każdego z procesów, o których mowa w wymaganiu dodatkowym WD 01 punkt 7, organizacja powinna, jeżeli ma to zastosowanie, określić zasady przestrzegania poufności, a następnie nadzorować ich przestrzeganie⁹.

7.6 Nadzorowanie wyposażenia do monitorowania i pomiarów

Stosuje się wymagania ISO.

8. Pomiary, analiza i doskonalenie

8.1 Postanowienia ogólne

Stosuje się wymagania ISO.

8.2 Monitorowanie i pomiary

8.2.1 Zadowolenie klienta

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 21

Stosowane metody oceny zadowolenia klienta powinny w szczególności umożliwić pozyskanie informacji na temat zastrzeżeń klientów, co do trybu postępowania w dotyczących ich procesach.

8.2.2 Audyty wewnętrzne

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 22

1. W programie auditów wewnętrznych powinny być w sposób szczególny uwzględnione wszystkie procesy, o których mowa w wymaganiu dodatkowym WD 01 punkt 7, z uwzględnieniem wyników oceny ryzyka oraz innych informacji wskazujących na potrzebę przeprowadzenia auditów.

⁷ Niestosowanie identyfikowalności jest możliwe wyłącznie wtedy, gdy np. załatwienie sprawy odbywa się w trybie nieudokumentowanym i przepis prawa nie wymaga pisemności postępowania - np. udzielenie informacji publicznej ustnie.

⁸ W stosunku do własności klienta np. danych osobowych należy rozważyć zastosowanie wymagania WD 20.

⁹ Wymagania stosuje się w przypadku, gdy zdarzenie korupcyjne może być związane z nieuprawnionym ujawnieniem informacji.

2. W przypadku stwierdzenia niezgodności podczas wewnętrznego auditu systemu, a w szczególności nie stosowania środków kontrolnych, których stosowanie uwzględniono przy ocenie ryzyka, powinni być o tym bezzwłocznie informowani właściciele ryzyka.
3. Do przeprowadzania auditów wewnętrznych powinny być kierowane osoby, które posiadają odpowiednie kompetencje, a w szczególności przeszły szkolenia obejmujące zasady i procedury systemu oraz mające zastosowanie techniki auditowania.
4. Nadzór nad planowaniem oraz przeprowadzaniem auditów systemu sprawuje przedstawiciel kierownictwa ds. systemu.

8.2.3 Monitorowanie i pomiary procesów

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 23

Organizacja powinna ustanowić i utrzymywać udokumentowane zasady monitorowania procesów, o których mowa w wymaganiu dodatkowym WD 01 punkt 7, z uwzględnieniem elementów związanych z zdarzeniami korupcyjnymi, a w szczególności stosowaniem i przestrzeganiem środków kontroli.

8.2.4 Monitorowanie i pomiary wyrobu

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 24

Organizacja powinna zapewnić, że proces, w stosunku do którego istnieje podejrzenie zdarzenia korupcyjnego, jest identyfikowany i nadzorowany tak, aby zapobiec negatywnym skutkom podjętej decyzji. Odpowiedzialność i uprawnienia dotyczące postępowania w tym zakresie powinny być określone w udokumentowanej procedurze.

8.3 Nadzór nad wyrobem niezgodnym

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 25

W przypadku stwierdzenia zdarzenia korupcyjnego, organizacja powinna podjąć działania adekwatne do rangi stwierdzonego problemu.

8.4 Analiza danych

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 26

W zbiorze danych i informacji przydatnych do wykazania skuteczności systemu oraz jego doskonalenia, obok danych wewnętrznych z działania systemu, organizacja powinna gromadzić dane i informacje zewnętrzne związane z podejmowaniem działań antykorupcyjnych i zdarzeń korupcyjnych w skali całego kraju. Dane i informacje powinny być wykorzystywane w trakcie dokonywania przeglądów zarządzania, jak również w ramach komunikacji wewnętrznej.

8.5 Doskonalenie

8.5.1 Ciągłe doskonalenie

Stosuje się wymagania ISO.

8.5.2 Działania korygujące

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 27

Program działań korygujących podejmowanych w ramach systemu oraz ich realizacja powinny być zatwierdzone i nadzorowane przez przedstawiciela kierownictwa ds. systemu lub przez upoważnioną przez niego osobę. W przypadku, gdy potrzeba podjęcia działania korygującego wynika ze stwierdzenia wystąpienia zdarzenia korupcyjnego, program tego działania zatwierdza najwyższe kierownictwo.

8.5.3 Działania zapobiegawcze

Stosuje się wymagania ISO, a ponadto:

WD 28

Program działań zapobiegawczych podejmowanych w ramach systemu oraz ich realizacja powinny być zatwierdzone i nadzorowane przez przedstawiciela kierownictwa ds. systemu lub przez upoważnioną przez niego osobę.